

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

«___» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
(фортепіано)
II курс

для студентів

спеціальності	<i>014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</i>
освітньої програми	<i>Середня освіта (Музичне мистецтво)</i>
освітньо-кваліфікаційного рівня	<i>молодший спеціаліст</i>

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1480/20</u>	
<u>Сит</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
«___» _____ 20 <u>20</u> р.	

Київ
2020 рік

Розробник:

Куцан Оксана Григорівна, викладач циклової комісії музики і хореографії
Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса
Грінченка, викладач-методист

Викладачі:

Куцан Оксана Григорівна, Сокальська Валентина Феліксівна, Міщенко
Зінаїда Іванівна, Павловська Тетяна Андріївна, Катченко Тетяна
Степанівна, Кирилук Галина Олександрівна - викладачі циклової комісії
музики і хореографії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
музики і хореографії

Протокол від «27» серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено
«28» серпня 2020 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора
з навчальної роботи Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг дисципліни кредитів/годин	10.5/315	
Курс	2	
Обсяг кредитів/годин	2/60	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні (практичні)	28	28
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» полягає у формуванні та розвитку піаністичних навичок, опануванні студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи, засвоєнні теоретичного матеріалу, потрібного для володіння інструментом, накопиченні музичного репертуару для проведення різних форм музичної діяльності в шкільних і культурно-освітніх установах.

Завданням вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» є формування у студента наступних **компетентностей**:

Загальні:

- здатність до аналізу та синтезу;
- здатність до організації і планування;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- готовність до розв'язання проблем, до прийняття рішень;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- етичні зобов'язання;
- бажання досягти успіху.

Фахові:

- усвідомлення соціальної значущості своєї професії;
- готовність виконувати професійні обов'язки на основі особистісної мотивації;
- володіння педагогічними навичками в процесі взаємодії з дитячим колективом;
- здатність до педагогічного мислення;
- готовність до самостійного конструювання та організації процесу навчання музики;
- здатність до проектування кінцевого результату навчальної діяльності;
- усвідомлене ставлення до професійного саморозвитку та самовдосконалення як невід'ємної складової професії учителя музики;

- усвідомлення значущості широкої музичної ерудиції як ґрунтовної складової у професійній підготовці майбутнього вчителя музики;

Предметні:

- володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше;
- володіння рухо-моторними навичками у виконанні різних видів техніки;
- усвідомлене володіння аплікатурними навичками, здатність до оптимального вибору аплікатури;
- володіння піаністичними засобами виразного інтонування;
- володіння прийомами виконання різних видів фактури, звуковим співвідношенням мелодії та акомпанементу;
- володіння прийомами виконання кантילени, тембральністю звуку у відтворенні музичних образів кантиленного змісту;
- володіння навичками педалізації в творах різних жанрів і стилів;
- здатність відтворювати фразування мелодії, відчувати кульмінаційний розвиток, мислити великими побудовами;
- здатність до слухового самоконтролю;
- володіння навичками поліфонічного мислення, вміння аналізувати будову поліфонічних творів (визначати тему, протискладення, контрапункти);
- володіння агогічними прийомами у відтворення художньо-образного змісту музичних творів;
- здатність до аналізу форми музичного твору, вміння визначати межі основних розділів;
- здатність до теоретичного та музикознавчого аналізу музичних творів, вміння застосовувати його для пошуку рішень в інтерпретації музики;

- вміння відтворювати різні емоційні стани в контрастних темах творів великої форми;
- здатність до цілісного емоційно-образного осягнення твору великої форми, вміння дотримуватися єдиного темпу;
- здатність до виявлення артистизму, виконавської волі, концентрації уваги, до творчого самовираження;
- готовність до професійного психофізіологічного володіння собою під час сольних концертних виступів та виступів у складі ансамблю;
- здатність застосовувати поліфонічне мислення в практичній хоровій та гуртковій діяльності;
- здатність до самостійного освоєння музичного репертуару школи та дитячого закладу, спираючись на засвоєні художньо-виконавські навички (метроритм, музичну пам'ять, чуття форми, музикальність, образне мислення)
- знання жанрово-стильових особливостей музики, здатність до яскравого та образного відтворення музичного репертуару;
- здатність аналізувати музичний репертуар, вміння самостійно підбирати доцільний педагогічний репертуар різного спрямування;
- здатність до самостійного прочитання та розшифрування авторського або редакторського нотного тексту;
- володіння навичками читання нот з аркуша;
- здатність до самоаналізу, готовність до самовдосконалення.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- вільно володіти грою на музичному інструменті (фортепіано), демонструвати засвоєні художньо-виконавські навички (володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше, чуття форми, музикальність, образне мислення тощо);
- розуміти стилеві особливості та вміти виразно виконувати музику різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів;
- вміти грамотно, професійно вірно читати текст музичних творів, здатність зрозуміти, розкрити авторський задум та донести його до слухача;
- вміти творчо інтерпретувати музичні твори на основі їх музикознавчого аналізу, вміти застосовувати власний досвід для пошуку виконавських рішень;
- володіти методами навчання і виховання засобами фортепіанного виконавства;
- володіти професійною термінологією;
- виявляти навички творчості, артистизму, виконавської волі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Усього	Аудиторні				Самостійна робота
			Лекції	Практичні	Індивідуальні	Контроль знань	
II курс							
Змістовий модуль 3. Розвиток фортепіанної техніки.							
1	Узагальнення аплікатурних формул.	8		8		-	
2	Інтонаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції.	7		6	1	-	
	<i>Разом</i>	15		14	1		
Змістовий модуль 4. Структура поліфонічної техніки.							
1	Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів.	8		8		-	
2	Розвиток поліфонічного слуху.	7		6	1	-	
	<i>Разом</i>	15		14	1		
Змістовий модуль 5. Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури.							
1	Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури.	6		6		-	
2	Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми.	9		8	1	-	
	<i>Разом</i>	15		14	1		
Змістовий модуль 6. Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності.							
1	Види педалі.	6		6		-	
2	Функції педалі.	9		8	1	-	
	<i>Разом:</i>	15		14	1		
	<i>Усього:</i>	60		56	4		

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 3.

Розвиток фортепіанної техніки.

Тема 1. Узагальнення аплікатурних формул.

Опанування технічною досконалістю музичної програми шляхом роботи над окремими видами техніки, які потребують систематичної репетиційної роботи. Аналіз аплікатури та виявлення закономірностей.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Інтонційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції.

Робота над звуковидобуванням, звуковеденням, формування різноманітних прийомів туше у виконанні творів індивідуальної програми.

Аналіз виконавських задач у творах педагогічного репертуару, визначення необхідних вимог до інтонування (артикуляція, фразування, динамічний розвиток, тембральне забарвлення звуку тощо), подолання ритмічних труднощів.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Змістовий модуль 4.

Структура поліфонічної техніки.

Тема 1. Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів.

Аналіз поліфонічної багатоплановості як властивості фортепіанної фактури. Формування навичок володіння кантиленою, оволодіння різноманітними навичками артикуляції при проведенні кількох рівноправних голосів. Робота над гнучкістю та природністю інтонації.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Розвиток поліфонічного слуху.

Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самотійну виразність кожного голосу окремо та всіх голосів разом. Репетиційна робота над інтонуванням поліфонічної фактури. Опанування двоголосної фактури в творах дошкільного репертуару.

Література: основна [1, 2]; додаткова [1]

Змістовий модуль 5.

Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури.

Тема 1. Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури.

Ускладнення технічних завдань для розвитку піаністичного апарату. Робота над творами педагогічного репертуару: різноманіття прийомів у звуковидобуванні, узагальнення виконавських прийомів у виконанні гомофонно-гармонійної фактури різних стилів.

Література: основна [1, 4]; додаткова [2]

Тема 2. Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми.

Аналіз стилістичних особливостей творів віденських класиків, їх попередників та послідовників. Робота над штрихами, аплікатурою, артикуляцією. Розвиток внутрішнього слуху, вміння знаходити баланс між мелодією правої руки та акомпанементом лівої. Розвиток оркестрових уявлень під час гри на фортепіано. Вибудовування цілісної форми.

Література: основна [1, 2]; додаткова [4]

Змістовий модуль 6.

Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності.

Тема 1. Види педалі.

Специфіка використання педалізації в музичних творах програми, згідно закономірностей жанру, форми, епохи.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Функції педалі.

Репетиційна робота над використанням тембральних, ритмічних та гармонічних функцій педалі в творах дошкільного репертуару.

Література: основна [1, 2]; додаткова [1]

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів
Відвідування практичних занять (заняття парами)	1	7	7	7	7	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>		102		102		102		102	
<i>Максимальна кількість балів</i>								408	

6.2 Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;

- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді виконання сольної програми на контрольному занятті, на академічному концерті, в окремих випадках виступ у загальному концерті або на конкурсі теж може бути зарахований як підсумковий контроль. При підготовці студентів до складання підсумкової атестації контрольні заходи відбуваються у вигляді попередніх прослуховувань програми.

Основним критерієм оцінювання виступу студента є вірне відтворення авторського тексту, художня та емоційна виразність, володіння технічними навичками гри на фортепіано. При цьому слід враховувати присутність виконавської культури студента, рівень його музичного мислення, динаміку його особистих досягнень на шляху просування до виконавської майстерності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
10	Студент демонструє вичерпну самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі заняття вміє самостійно аналізувати проблему та шукати шляхи її вирішення.
9	Студент демонструє добру самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано лише з незначною кількістю зауважень, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі роботи на занятті виявляє гнучкість, швидко засвоює нові навички та вміє їх закріпити.
8	Студент демонструє належну підготовку до заняття, виявляє достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, але окремі фрагменти музичних творів йому даються важко. В процесі роботи на занятті потребує контролю з боку викладача, проте здатний до належного самоконтролю.
7	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей, які він не може виявити та виправити самостійно. Достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, проте під час роботи на занятті студент здатний засвоїти нові вміння та навички під наглядом викладача. Середній рівень самоконтролю.

6	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які він не може виявити та виправити самостійно. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває труднощі, проте здатний їх засвоїти під наглядом викладача. Низький рівень самоконтролю.
5	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які виявляють недостатній рівень самоконтролю у виконанні домашнього завдання. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.
1-4	Фрагментарне виконання домашнього завдання. Початковий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, відсутність навичок самоконтролю. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
(ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)**

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
23-25	Відмінно	Довершене художнє виконання фортепіанних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
21-22	Дуже добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
19-20	Добре	Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.
17-18	Задовільно	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
15-16	Достатньо	Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових,

		інтонаційних, темпових та інших недоліків.
1-14	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

Таблиця відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль навчальною програмою не передбачений.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

II курс

Разом – 60 год., практичні заняття – 56 год., підсумковий контроль – 4 год.

I семестр

II семестр

Модулі	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6	
Назва модуля	Розвиток фортепіанної техніки		Структура поліфонічної техніки		Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури		Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності	
К-ть годин	6	8	6	8	6	8	6	8
Теми занять	Узагальнення аплікатурних формул	Інтонаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції	Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів	Розвиток поліфонічного слуху	Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури	Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми	Види педалі	Функції педалі
Самостійна робота	-	-	-	-	-	-	-	-
Види модульного контролю	-	Контрольний урок	-	Контрольний урок	-	Контрольний урок	-	Контрольний урок
Підсумковий контроль								

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) :

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмій студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100 с.
2. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент (фортепіано): Навчально-методичний посібник /В.А.Лісовий, Я.М.Мельничук, І.І.Бойчук. - Чернівці: Рута, 2015. – 69 с.
3. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/ Л.М.Масол – К.: Генеза, 2018. – 206 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. – 188 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2016. - 274с.

Додаткова:

1. Гузій Н.В. Сутність і зміст педагогічної творчості та майстерності. Методичні рекомендації / Н.В. Гузій. – К.: НПУ, 2017. – 24с.
2. Дряпіка В.І. Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта: Навч. посібник / В.І. Дряпіка. – К. – Кіровоград, Ужгород: Ліра, 2015. – 228с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. / В.Ф. Черкасов. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 240 с.